№ 24 (דריטער יאָרגאַנג) פרייז 10 גראָשן

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIALER WUCHENBLAT

ביאַלער וואָכנבלאַט

נאַציאָנאַל געזעלשאַפטלעך וואָכנבלאַט פאַר ביאַלע-פּאָדל. און אומגעגנט.

צו פאַרקויפן!
אויף אַ צוגענגלעכן פרייז אַ טייל פון אַ געמויערט הויז, 2 שטובן מיט אַ קיך. עס קאָן אויך זיין אויף אויסבאָרגן געלט אויפן היפּאָטעק און פאַר צינזן אַ דירה. דערוויסן זיך: גראַבאַנאָווער 29 ביים הויז אייגנטימער.

נויטיק
אַ מענטש אויף דער לער
אין טריקאָטאַזש-פאַבריק
פּיעראַצקיעגאָ 19.

Konto rozrach. № 1.
Skrz. poczt. 26.

Biała-Podlaska, dnia 17 lipca 1936 r.

ביאַלע-פּאָדל., פרייטאָג, פ' מט"ומ תרצ"ו, 17 יולי.

Komisja Wyborcza Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Białej-Podl. dla wyboru Rady Gminy.

Obwieszczenie

Na mocy § 23 Regulaminu Wyborczego Komisja Wyborcza dla wyboru Rady Gminy niniejszem zawiadamia, że lista wyborców wyłożona będzie w kancelarji Gminy ul. Pierackiego № 6 do publicznego wglądu dla wyborców od poniedziałku dn. 20 lipca do wtorku dn. 28 lipca 1936 r. włącznie od godz. 8 rano do godz. 8 wieczorem.

Ostatni termin do złożenia reklamacyj upływa dn. 28 lipca b. r.

UWAGA: Czynne prawo wyborcze przysługuje osobom płci męskiej wyzn. żyd., które ukończyły 25 lat i mieszkają w obrębie gminy żyd. przyjnajmniej rok jeden (§ 5).

Komisja Wyborcza.

Biała-Podlaska, dn. 17 lipca 1936 r.

וואַל-קאָמיסיע פון דער יידישער גמינע אין ביאַלע-פּאָדל. דורכצופירן די וואַלן צום קהלה-ראַט.

באַקאַנטמאַכונג

אויפן גרונט פון § 23 פון וואַל-רעגולאַמין, מאַכן מיר באַקאַנט, אַז די ווילער-ליסטע צום קהלה-ראַט געפינט זיך אין לאָקאַל פון דער יידישער גמינע, בריסקער גאַס נר. 6, צום קאָנטראָלירן פון מאָנטאָג דעם 20-טן ביז דינסטאָג דעם 28 יולי 1936 י. איינשליסלעך פון 8 פרי ביז 8 אָוונט.

דער לעצטער טערמין אַנצוגעבן רעקלאַמאַציעס ענדיקט זיך דינסטאָג דעם 28-טן יולי ד. י.

באַמערקונג: אַקטיווע וואַל-רעכט האָבן נאָר מענער, וואָס האָבן געענדיקט 25 יאָר און וווינען אויפן שטח פון דער יידישער גמינע ווייניקסטנס איין יאָר (§ 5).

די וואַל-קאָמיסיע.

ביאַלע-פּאָדל., דעם 17 יולי 1936 י.

צענטראַלער סוחרים-פאַריין אין ווארשע אָפּט. אין ביאַלע-פּאָדל.

קאָמוניקאַט

די פאַרוואַלטונג מעלדעט, דאָס אין הסכם מיטן באַשלוס פון דער זיצונג מיטוואָך דעם 15 ה. מ. זענען אַלע פאַרהאַנדלונגען מיט די קאַנדידאַטן אויפן אַמט פון פאַריין סעקרעטאַר איבערגעריסן און פאַרפליכטן נישט מער.

די פאַרוואַלטונג פאַרעפנטלעכט אַ קאָנקורס אויפן אַמט פון סעקרעטאַר אין סוחרים-פאַריין. די באַדינגונגען פון קאָנקורס זענען:

א) דער סעקרעטאַר דאַרף אַמטירן טעגלעך פון 9–2 נ.מ. און פון 6–10 אָוו.

ב) דאַרף פירן די ביוראָ פון פאַריין, באַזיצן קענטעניש פון שטייערן אַדמיניסטראַטיווע און געריכטלעכע אָנגעלעגנהייטן;

ג) דאַרף באַזיצן אַ שרייב מאַשין, וועלכע ער זאָל זי קענען שטעלן צו דער דיספּאָזיציע פון די ביוראָ-אַרבעטן היים סוחרים-פאַריין;

ד) אָפערטן-שריפטלעכע דאַרף געלעגט ווערן אויף דער האַנד פון פרעזעס ה' פנחס נאָרטמאַן ביז זונטאָג דעם 19 ה.מ. 12 מיטאָג;

ה) ווענן אַנדערע פראַגן לויט אַ פאַרשטענדיקונג מיטן קאַנדידאַט וועמען די פאַרוואַלטונג וועט אָננעמען.

פאַרוואַלטונג פון סוחרים אין ביאַלע.

צו דער פאַרלאָבונג פון אונזער ליבער טאָכטער **בלימע**
מיט ה' **ישראל דובעצקי**, וועלכע איז פאָרגעקומען דאָנערשטאָג
דעם 9. 7. ה. י. ווינטשן פיל גליק און צופרידנקייט
מוטער, שוועסטער און ברידער אַדלערשטיין.

אונזער ליבער שוועסטער, שוועגערין און מומע **בלימע**
צו איר פאַרלאָבונג מיט ה' **ישראל דובעצקי**
ווינטשן מיר פיל גליק און צופרידנקייט
ברודער און שוועגערין אַדלערשטיין
סימאָן און קאַלעט (פאַריז)

דער פאַמיליע אַדלערשטיין צו די תנאים
פון זייער ליבער טאָכטער און שוועסטער
בלימע מיט ה' ישראל דובעצקי
מזל-טוב און גליק
ווינטשן פאַמיליע גערשקאָפּ,
בלימע און משה פיינגבוים.

דער פאַמיליע אַדלערשטיין
צו דער פאַרלאָבונג פון זייער טאָכטער
און שוועסטער בלימע
מיט ה' ישראל דובעצקי
ווינטשן פיל גליק
משה.

Spółdzielnia Pracy
BUCHALTERYJNO — BIUROWEJ
„ŁĄCZNOŚĆ"
w Białej-Podlaskiej, ul. Warszawska 6.

Przyjmuje prowadzenie ksiąg buchalteryjnych przedsiębiorstw handlowych, przemysłowych i innych.

Przyjmuje zlecenia na prowadzenie korespondencji handlowej, pisania próśb i podań oraz wszelkie zlecenia w zakres biurowości wchodzące.

„ALBA"
דעמאָנסטרירט ביז מאָנטאָג דעם פילם
„דער אַנטלאָפענער פון יאַוואַ"
פון מאָנטאָג „דער לעצטער צייכן"
אַ פילם וואָס באַהאַנדלט דעם פּראָבלעם פון ליבע פון צוויי ברידער לופט-פליהער צו איין מיידל. אַ פילם — אַ דראַמע פון דריי מענטשן, וועמענס לעבן סאיז געווען אַ שטענדיקער שפּיל מיטן טויט.

Kino Dźw. „TĘCZA"
דעמאָנסטרירט דעם: **שווארצן מלאך**
מיט פרידריך מאַרש אין דער הויפּט-ראָל.
פון מאָנטאָג **כמוז זיין יינג** א פרעלעכע ווינער קאָמעדיע.
אינגיכן די פּרעכטיקע פילמען: **„פּעטער איבעטסאָן"**
און טשאַרלי טשאַפּלינס **„הייגטיקע צייטן"**.

KREM „HOFFEROSA"
Dozw. przez M. S. W. za Nr. reg. 475.

KREM „HOFFEROSA" usuwa niezawodnie i bez śladów wszelkie wady cery, jako to: piegi, plamy, wągry.

KREM „HOFFEROSA" nadaje twarzy białość, młodzieńczą świeżość i delikatność.

KREM „HOFFEROSA" usuwa zmarszczki, oczyszcza skóry nadając twarzy zadziwiającą gładkość.

KREM „HOFFEROSA" zapobiega powjawianiu się piegów, zmarszczek i plam.

„ALBA" — „ZBIEG Z JAWY"

דער חבר'מ'ס **שוינע** (פאַריז)
צום טויט פון איר
פּאָטער
אונזער טיפסטן מיטגעפיל
מנחם פינקלשטיין
יוסף זינגער

מיטגעפילן דעם אַפּליקאַנט ה' רייכמאַן
צוליבן טויט פון זיין ליבן
זיידן
דריקן אויס
אשר גאָלדשיין
חיים מרדכי גאָלדשמיד

די פאַמיליעס: רייכמאַן, פינגערהוט, ווינשטיין און בלאַנקליידער
צוליבן טויט פון זייער ליבן
פּאָטער
אונזער טיפסטן מיטגעפיל
אסתר און לייבל בלאַנקליידער

די קהלה־וואלן

וועמ האט א גרופירונג איז נויטיק צו די קהלה־וואלן?

דער ציל איז ערריכט! סגייט ביסלעכוויז ארויס פון די שפאלטן פון די טאג-צייטונגען די פשיטיקס, מינסק-מאזאוויעצק'ס, אוושעם'ס און אנדערע „אויסערלעכע" אנגעלעגנהייטן און דאס ארט פארנעמט אזא „אינערלעכע" אנגעלעגנהייט ווי די קהלה-וואלן. די צענטראלע צייטונגען ווי אויך די פראווינצער וואכנבלעטער זענען אריינגעכאפט געווארן אין היימישן געמויזעכץ און — דער ציל איז ערריכט. וועמען איז געגאנגען אין דעם, אז די יידן זאלן נישט ווערן צופיל פאליטיש באוווסטזיניג האט זיין סאטיספאקציע. די טעמע פון אלע געזעלשאפטלעכע געשפרעכן איז: גמינע-וואלן. פארפאלן! אזוי איז דאס לעבן און מען מוז זיך דערצו צופאסן.

* * *

אין ביאלע הויבט זיך שוין אן דער „וואל-יריד" סאיז נאך פארלויפיק שטיל, מקריגט זיך נישט, משלאגט זיך נאך נישט, דעם פארשטייער פון „גרויסן" סוחר'ס „קליינהענדלער-פאריין" האט זיך נישט אויסגעגעבן ארויסצורופן קיין שפאלטונג, קיין קריגעריי אין דער וואל-קאמיטע, אבער לאמיר האפן און זיין צוגעגרייט, אז ר' דוד וועט דורך זיין סעקרעטאר, וועלכער רעפרעזענטירט דארט זיין גרופירונגען (ר' דוד אליין, א גרופירונג פאר זיך, די „קליינהענדלער", דעם גמילות-חסד, די אגודה טעארעטיש און די פרייע פראקטיש) האבן מזל מיט זיין „אחדות"-לאזונג, וועלכן ער פרעדיקט לעצטנס כסדר און כסדר.

* * *

מוויסט שוין אז וואס וואס, נאר קיין קאנדידאטן אויף דאזארעס וועט נישט פעלן. דאס סאקאלאווער שטיבל וויל שטארק האבן אירס א דאזאר, פון גערער, פארצעווער, ראדזינער שמועסט מען דאך נישט, זיי האבן שוין א חזקה אוי ווו זענען די הויז-ווירטן? דער גמילות-חסד גייט צו די וואלן אונטערן לאזונג פון פארגרעסערן איר די סובסידיע מיט ווייניגסטנס נאך 200 זל. און וועט בשעת מעשה אויסגעבן אויף וואל-צוועקן א 200 — 150 זל. די אגודה שמועסט מען נישט, זי מוז דאך גיין: „די תורה איז אין געפאר" און ווי אזוי קוקט מען זיך צו צו „אזא זאך" גלייכגילטיק. די האנטווערקער מוזן אויך ווייטער גיין פארטייטיקן אירע אינטערעסן. די אינטערעסן פון אירע „ארעמע מיטגלידער" וועלכע האבן: הייזער, געלט אויף פראצענט, גוט פראספערירנדע ארבעטסווארשטאטן און האבן נישט קיין אויסגאבן (אלע קינדער רייך חתונה געמאכט) און צאלן צו — 25 זלאטעס א יאר עטאט. ווי קען מען זיין אזוי נישט חבריש און לאזן די אלע „ארעמעלייט" אויף הפקר?

פאליטישע ארגאניזאציעס, הגם נישט האבנדיק דאס מינדסטע צו דערליידיקן אין דער ביאלער קהלה, ווו אלץ איז געשען, געשעט און וועט ווארשיינלעך געשען, פון שטאנדפונקט פון איינעם אדער אייגענע פעריזאנען וועלן אויך גייען צו די וואלן אין דער האפנונג, אז סוועט זיך זיי איינגעבן עפעס צו ענדערן. צו ענדערן אין דעם זין, אז די גמינע זאל זיין א — יידישע קהלה, אן אינסטיטוציע פאר די אינטערעסן צוליב וועלכע זי האט עקזיסטענץ-בארעכטיגונג. צו דער קאטעגאריע אנגעלעגנהייטן שטעלן מיר אויפן ערשטן ארט דאס איבערוואכן די דערציונג פון יונגן יידישן דור אין יידישן גייסט.

די פראגע מוז ארויסגערוקט ווערן אין דער גאנצער ברייט און לענג. פון דעם שטאנדפונקט אויס דארף מען קוקן אויף דער נייער קהלה-פארוואלטונג, נישט פון שטאנדפונקט פון עטאט און פענסיע פאר „אייגענע" מענטשן".

די פראגע פון א שולע פאר די יידישע קינדער דארף אלעמען באריר ן. פון אלע ריכטונגען קען מען צוגיין צו דער פראגע. די רעליגיעזע יידן פון רעליגיעזן מאמענט, די נאציאנאלע פון נאציאנאלן שטאנדפונקט, די העבראיסטן, אידישיסטן, בונדיסטן — אלע ווילן דאך נישט קיין אסימילאציע און דאך איז זי דא.

קיינער וויל נישט קיין קינדער קיין עם הארצים און כמעט אלע עלטערן האבן זיי. רעליגיעזע יידן טאלערירן און באניגנען זיך מיט דעם למוד פון רעליגיע אין די עפנטלעכע שולן, ווו אלס יקוריאז (נישט צום לאכן נאר צום וויינען) דערציילט מען, אז א געוויסער שילער וועמען מהאט געשטעלט א צווי פון רעליגיע, האט זיין רעליגיע-לערערין געבעטן זי זאל גען מיט אים צום מו"צ און ער זאל פארערן ווער סקען בעסער רעליגיע צי די לערערקע צי דער שילער מיטן צוויי פאר רעליגיע.

* * *

אויב סהאט אן עקזיסטענץ-בארעכטיקונג דאס גייען צו די גמינע-וואלן פון וועלכע סאיז גרופעס, קען עס זיין נאר איין גרופע: א גרופע פון עלטערן וואס ווילן זייערע קינדער פאר יידן מאכן, וואס ווילן, אז זייערע קינדער זאלן ווייניגסטנס וויסן און קענען די יידישע רעליגיע, די יידישע היסטאריע.

א גרופע, וועלכע זאל די גמינע צווינגען צו עפעס צו טון נישט ווי ביז איצט ווען געוויסע מענטשן זענען געווען פאראינטערעסירט צוליב פריינדשאפט'ס און „קעשענע אינטערעסן", אז סזאל גאר נישט געטון ווערן.

אזא גרופע דארף ענטשטיין און זי האט עקזיסטענץ-בארעכטיקונג!

מ.

—:—:—

לערנט די קינדער א פאך!

סהאט זיך געענדיקט דאס שול-יאר און פאר פיל עלטערן שטייט איצט די פראגע, וואס ווייטער צו טון מיט די קינדער, וואס האבן געענדיקט די עלעמענטאר-שול.

סאיז זעלבסטפארשטענדלעך, אז אין אונזערע היינטיקע באדינגונגען איז דער סאמע קלענסטער פאקטאר וואס דעצידירט ביים באשלוס — דער ווילן פון די עלטערן.

דער גרעסטער טייל פון די עלטערן האט נישט די קלענסטע מעגלעכקייט צו געבן די קינדער ווייטערע בילדונג, אפילו ווען דאס קינד דארף לויט זיינע פעהיקייטן און גייסטיקע פאטענצן פארזעצן זיין בילדונג.

סשטעלט זיך אבער די פראגע פאר די עלטערן, וואס וואלטן זיך געמאטערט און געגעבן זייערע קינדער א מעגלעכקייט פון ווייטערע בילדונג, אויב ביי די קינדער וואס ווייזן ארויס פעיקייטן און א נייגונג צום לערנען און בילדן זיך איז נישטא קיין ספק, אז די עלטערן דארפן די דאזיקע קינדער פירן אויף דעם וועג.

שצדלעך ווערט אבער ביי די היינטיקע אומשטענדן, ווען עלטערן מאכן איבער זיך די גרעסטע אנשטרענגונג און ווילן דווקא זייערע קינדער, וואס האבן נישט קיין שום דראנג צו בילדונג — דווקא שטיפן זיי אין גימנאזיע.

עלטערן רואינירן זיך צוליב פאלשע איינרעדענישן, וואס זענען געבליבן בירושה פון אנדערע צייטן. אמאל ווען ענדיקן א מיטל-שול איז געווען א מיטל צו העכערע בילדונג און סאיז געווען די גרעסטע ויכערהייט, אז מיט העכערע בילדונג ווערט מען א מאטריעל פארזיכערטער מענטש, ווערט מען „אויסגעשטאטעט", האט דער דאזיקער ציל שטארק געלאקט.

און וועלכער באלעבאטישער ייד האט עס נישט געטרוימט, אז זיין קינד וועט ווערן אן אדוואקאט, א דאקטאר ד. ה. א מענטש מיט א גוטע פרנסה און א פריוועליגירטער לאגע אין דער געזעלשאפט?

היינט ווייסן אלע, אז די דאזיקע אילוזיעס זענען אויסגערינען. מיטעלע בילדונג איז קיין שום סגולה נישט צו באקומען וועלכע סאיז ארבעט, און ווען נאך אלעם, ווען סוועט שוין געלינגען דעם מאטוריסט אדער מאטוריסטקע זיך אריינצוכאפן אין א הויכשול און ארויסקומען פון דארטן מיט א דיפלאם, וועט ער זיין גליקלעך ווען ער וועט באקומען א פאסטן פאר עטלעכע צענטליך זלאטעס א חודש.

וואס זשע בלייבט צו טון מיט דער יוגנט? דער גרעסטער טייל דארף גיין צו ארבעט, צו א פאך. געוויס וועט מען זאגן, אז ביים היינטיקן טאג, ווען די ארבעטלאזיקייט איז אזוי מורא'דיק גרויס איז נישטא די גאראנטיע, אז די יוגנטלעכע וואס וועלן זיך אויסלערנען א פאך וועלן באקומען ארבעט. פונדעסטוועגן דארף מען זאגן, אז א פאך איז דער בעסטער און איינציקער אויסוועג פאר דער גרעסטער טייל פון דער יידישער יוגנט.

די יידישע מלאכה נויטיקט זיך אין גוטע און קוואליפיצירטע האנטווערקער. אין דער היינטיקער צייט פון פארשארפטן עקאנאמישן קאמף, האט דער בעל-מלאכה שאנסן ארויסצוגיין אלס זיגער, וואס וועט זיין אמבעסטן

ידידי־בריוועלעך

ידידי!

אייגנטלעך האב זיך דיר געוואלט שרייבן וועגן די קהלה-וואלן ביי אונז און וועגן די צוויי נייע שטערן וואס גייען אויף און האבן זיך שוין באוויזן אויפן ביאלער האריזאנט און א סברא, אז סאיז וויכטיקע מענטשן און וועלן אמאל זיין גרויסע כלל-טוער. זיי וועלן א סך אויפטון ביים ענין קהלה-וואלן. איינער למשל איז נישט לאנג אנגעקומען צו אונז, האט זיך הי געשטעלט פאר אן אידעם, ער האט נאך קיין זאך זאלץ מיט אונז נישט אויפגעגעסן און דאך איז ער שוין אזוי באהאווינט און קלאר וועגן יעדן איינעם פון די היגער יידישער באפעלקערונג, אז ער ווייסט שוין וועמען מסמיך צו זיין פאר א תרעזעס און ווער סאיז ראוי להאי אצטלא; דער צווייטער איז אפילו א תמימות'דיק „שעפעלע", נאר ווי סהאט זיך אויסגעוויזן, טראגט ער נאר א שעפכן פעלכל. אונטער דעם פעלכל געפינט זיך גאר א ביטרע פוקסל, וועלכער אנשטאט צו ווערן געפירט ווי א שעפסל פונם פאסטוך, האט דאס שלויע פוקסל שיעור שיכור פארר'כ אונזערע פאסטוכעס מיט ארויסשטעלן אן אייגענע קאנדידאטור. א נס וואס אט די פאסטוכער זענען פון זער פראקטיק (כאטש איינפאכע האנטווערקער) מבינים אויף אזעלכע שפיצלעך און ווייסנדיק, אז דאס שעפסעלע איז א תלמיד מובהק פונם „גרויסן" פוקס. האבן זיי זיך נישט געלאזט פאנגען אין נעץ און ווי סהאט זיך ארויסגעוויזן, זענען זיי גערעכט געווען טאקע, ווייל אויף דער קאנדידאטור וואס דאס שעפסעלע האט ארויסגעשטעלט, האט עס אליין נישט געמעקעט... נאר איבער צוויי טעמים שרייב איך דיר איצט נישט פון די קהלה-וואלן:

ערשטנס האלט איך נישט, אז ביי אזא לאגע ווי מיר יידן געפונען זיך היינט ווען מ'רודפט אונז אויף טריט און שריט זאל זיין א צייט פון מחלוקת. איצט איז א צייט, ווען אלע מיטלען דארפן אנגעווענדעט ווערן אויף אחדות און שלום ביי יידן און בכלל האלט איך, אז סדארף אין איינציקע קאנדידאטן-ליסטע זיין, נישט פארטייען, פאריינען, פאליטישע צו ווירטשאפטלעכע זאלן דעצידירן. נאר די וואל-קאמיסיע דארף צווישן זיך אדורכקומען און ארויסשטעלן א ליסטע פון פערזאנען טיכטיקע און ערלעכע, וועלכע ווייסן ווי אפצושאצן די פאראנטווארטלעכקייט פאר די וויילער און אביעקטיוו האנדלען ביי יעדע קהלה-אנגעלעגנהייט.

דער פאראגראף 20 דארף נישט אנגעווענדעט ווערן, ווען א ייד זאגט „במה מדליקין" און נישט „פגוונא", כאטש ער איז נישט קיין מסור און איז נישט אין חשד אין נישט ערלעכקייט ביי קהל'שע געלטער, ווי סהאט זיך נוהג געווען ביי די פריהערדיקע וואלן צו דער קהלה.

דאריבער שרייב איך דיר נישט וועגן דעם, ווייל ווי סזייט אויס וועלן די וואלן ביי אונז אדורך אונטער דעם איינפלוס פון שלום און אחדות-שטימונג, הלואי!

צווייטנס שרייב איך דיר איצט נישט וועגן די קהלה-וואלן, ווייל איך וויל פארנעמען דעם פלאץ וועגן מיינס א פריוואטן ענין. א ענין וואס מוטשעט מיר שוין עטלעכע טעג. אפשר וועסטו מיר אויפקלערן דעם ענין און געבן א ריכטיקע עצה. איך קען מיר פשוט נישט בארויקן, כזאל פאלן צוא קרבן פון א חברה שאנטאזשיסטן, וועלכע שאנטאזשירן מיר שוין אזא לאנגע צייט און סזאל מיר אפילו אויפן געדאנק נישט קומען, אז סקען גאר זיין, אז דאס איז א חברה לא היה ולא נברא!

ערשט אנימלט קומען צו מיר אריין צוויי פערזאן, איינער א פרעמדער לויטן אויסזען און לויט דעם שמועס וואס ער האט מיט מיר פארפירט, האט זיך אויסגעדאכט, אז איך האב צו טון מיט אן ארענטלעכן מענטשן ובפרט דעם צווייטן קען איך גאנץ גוט, ער איז א היגער א זייער ארענטלעכער יינגערמאן. בעתן שמועס האבן זיי מיר דערציילט וועגן די צרות וואס יידן שטייען אויס פון די אראבער אין ארץ-ישראל און סאיז געוווּנטשן צו פארגרעסערן און פארשטארקן די ארבעט ביים איינקויפן און פארבויען מער און גרעסערע שטחים ערד פאר אחינו בני ישראל אין ארץ-ישראל, און אזוי ווי איך גיב אלע יאר אויפן קרן היסוד, זאל איך היינט זיך מער אנטשטרענגען, ווייל מוויסט גאנץ גוט, אז די לאגע איז א שווערע און צייכנען אויפן קרן-היסוד סמוז נישט דווקא זיין במזומן, סקען זיין מיט וועקסלען, קיין צוואנג איז אויף דעם נישטא, נאר יעדער ייד דארף זיך אליין צווינגען און געבן אויף קרן-היסוד כפי יכלתו.

געוויינטלעך האב איך אונטערגעשריבן א דעקלאראציע און עטלעכע וועקסלען, אזוי האבן אויך געטון נאך א סך יידן און א סברא, אז זיי האבן פון ביאלער יידן אויף דעם צוועק גענומען אן ערך פון 600 זל. די יידן וואס האבן געגעבן אויף דעם צוועק זענען גראד יידן נישט אזעלכע שוטים, גאנץ דערפארענע און צווישן זיי אויך עטלעכע דיפלאמירטע. וועמען זשע

קוואַליפיצירט.

סאיז דאַ־ייבער דער חוב פון די עלטערן, וואָס האָבן נאָר די מעגלעכקייט [illegible] שיקן זייערע קינדער אין א פאַן־[illegible]זל, אָדער אין א גוטן וואַרשטאַט [illegible] זיי זאָלן זיך גרינדלעך

אויסלערנען אַ פאַך, כדי זיי זאָלן זיין באַוואָפנט מיטן מעכטיקן כּלי־זין פון ווּיסן און קענטניש אין דעם שווערן קאַמף פאַר עקזיסטענץ.

בית.

פון געזעלשאַפטלעכן לעבן

ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע

שבת דעם 11 ה.מ. איז פאָרגעקומען אַ חברים־פאַרזאַמלונג, געווידמעט דער ווערביר־אַקציע און די גמינע־וואַלן. סאיז צווישן אַנדערע באַשלאָסן געוואָרן דאָס אין דער נאָנטסטער וואָך דאַרף ווערן דורכגעפירט די ווערביר און איבערעגיסטראַציע פון מיטגלידער אין דער ציונסטישער אָרג. אין ביאַלע.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט ווערט געמאָלדן די חברים און סימפּאַטיקער, דאָס אין די נאָנטסטע טעג וועלן זיי באַזוכט ווערן פון דעלעגירטע חברים וועגן דעם ענין.

שקל־אַקציע

די שקל־אַקציע דערנענטערט זיך צום סוף. די אַלע וועלכע האָבן נאָך גישט קיין שקלים, דאַרפן ביזן 20 ה.מ. זיך פאַרזען מיט שקלים. דער שקל־קאָמיסאַר פון דער ציוניסטישער אָרג. איז ח׳ ישראל גאָלדשטיין.

„תרבות"

די בּיבליאָטעק „תּרבות" ענטוויקלט זיך כּסדר און פּסדר גוט. הגם די היגע שטאָט־פאַרוואַלטונג האָט נישט אויסגעצאָלט די סובסידיע פאַרן יאָר 1935 ווי אויך נישט אַריינגעשטעלט אין בודזשעט־יאָר 1936/37 קיין סובסידיע. דאָך איז די מאַטעריעלע לאַגע פון דער ביבליאָטעק אַ גענוג גוטע. נאָכן אָפּצאָלן מאָרן איינזינדן און איבערבינדן די די ביכער ווי אויך נאָכן אָפּצאָלן פאַרן פריער געקויפטן ביכער־טראַנספּאָרט, האָט נאָך די פאַרוואַלטונג פון דער ביבליאָטעק אַ מעגלעכקייט צו מאַכן אַ נייעם גרויסן ביכער־איינקויף, וועלכער וועט זיך שטאַנדקומען נאָנטסטנס.

„דער אַנטלאָפענער פון יאַוואַ" — אין קינאָ „אַלבאַ".

פון סוחרים־פאַריין

מיטוואָך איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער פאַרוואַלטונג פון סוחרים־פאַריין, אויף וועלכער סאיז באַשלאָסן געוואָרן: אַ) דער סוחרים־ און קליינהענדלער־פאַריין אין ביאַלע גייט צו די גמינע־וואַלן מיט אַן אייגענער ליסטע און אין דעם זין פאַרפליכטן אַלע מיטגלידער, דאָס זיי זאָלן נישט אונטערשרייבן קיים שום ליסטעס פון אַנדערע ווירטשאַפטלעכע גרופּירונגען;

ב) שיקן אַ דעלעגאַציע פון די ה"ה: פנחס נאָרטמאַן, איסר לוסטיגמאַן און משה ראַדזינעק צום שטייער־נאַטשאַלניק אַרומצורעדן אַקטועלע שטייער־ענינים פון ביאַלער הענדלער־טום; ג) צו פאַרעפנטלעכן אַ קאָנקורס אויפן פּאָסטן פון אַ סעקרעטאַר אין סוחרים־פאַריין. די באַדינגונגען פון קאָנקורס ווערן פאַרעפנטלעכט אין אַ ספּעציעל קאָמוניקאַט פון פאַריין.

די דעלעגאַציע אין שטייער־אַמט

ווי מיר ווערן געוווּר, וועט די דעלעגאַציע אויפגענומען ווערן דורכן שעף פון אַמט, היינט אין די פאַרמיטאָג שעהן.

מעלדונגען וועגן זיצונגען

שבת, 10 פרי קומט פאָר אַ פאַרוואַלטונגס־זיצונג פון דער ביבליאָטעק „תּרבות". אויפן טאָג־אָרדנונג: באַשטעטיקן דעם נייעם ביכער־איינקויף.

אַלע ווערן געבעטן צו קומען פּינקטלעך 10 פרי.

קיין לאַדונגען ווערן נישט געשיקט.

זונטאָג דעם 19 ה. מ. 7 אָוונט, קומט פאָר אין לאָקאַל פון סוחרים־פאַריין אַ זיצונג וועגן וועלט־קאָנגרעס.

צו דער זיצונג ווערן געבעטן פאַרשטייער פון אַלע פּאָליטישע און ווירטשאַפטלעכע גרופּירונגען, קהלה, ווי אויך סימפּאַטיקער פון וועלט־קאָנגרעס געדאַנק.

קיין באַזונדערע לאַדונגען ווערט נישט געשיקט.

די פאַרזאַמלונג פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, וועלכע האָט געזאָלט פאָרקומען מאָרגן שבת 5 נ. מ. ווערט אָפּגעלעגט.

נייע פאַכן, וואָס ווערן פאַררעכנט צו האַנטווערקער

לויט דער פאַראָרדנונג פון האַנדלס־מיניסטער, וואָס איז איצט דערשינען, ווערן פאַררעכנט אַלס מלאכה די פאָלגנדע פאַכן: וועש־נייהעריי, קאָרסעטן־מאַכעריי, אויטאָמאָביל־שלאָסעריי און פּרעציזע שלאָסעריי (מעכאַניקעריי). די דערמאָנטע פאַכן זענען ביי איצט באַטראַכט געוואָרן אַלס פרייע אינדוסטריע. אַלע האַנדווערקער, וועלכע פירן זעלבסשטענדיקע וואַרשטאַטן פון די אויסגערעכנטע פאַכן, דאַרפן איצט אַרויסנעמען האַנטווערקער־קאַרטן.

וויכטיקע הנחות פאַר האַנטווערקער וועגן געזעלן־עקזאַמענס

לויט די לעצטע פאַראָרדנונגען פון האַנדלס־ און אינדוסטריע־מיניסטעריום וועלן צוגעלאָזט ווערן צום געזעלן־עקזאַמען אַזעלכע קאַנדידאַטן, וועלכע האָבן געענדיקט די לערע נישט דווקא ביי דיפּלאָמירטע לייטער, נאָר אויך ביי האַנטווערקער, וועלכע האָבן נישט קיין רעכט צו האַלטן לערן־ייִנגלעך, מיטן באַדינג אָבער, אַז **ביזן 1־טן יאַנואַר 1937** מוז רעגיסטרירט ווערן אין געהעריקן צעך אַן אָפּמאַך וועגן דער לער. סווערט באַמערקט, אַז די אַלע וועלכע וועלן זיך רעגיסטרירן אין אויבנדערמאָנטן טערמין, וועלן קענען באַפרייט ווערן פון צושטעלן אַ צייגניש וועגן ענדיקן אַ פאַך־דערגענצונגס שול Szkoła Dokszt. Zaw.

סליגט אַלזאָ אין אינטערעס פון די אַלע טערמינאַטאָרן, וועלכע מאַכן נאָך דורך די לערע ביי נישט באַרעכטיקטע האַנטווערקער צו גענייסן פון דער גרויסער הנחה וועלכע דאָס געזעץ גיט זיי און גלייך זיך צו רעגיסטרירן, כּדי צו האָבן די מעגלעכקייט צו ווערן מיט דער צייט אַ זעלבסשטענדיקער האַנטווערקער.

ייִדישע פאַרבן־סוחרים אויף דער וואַך פון זייערע אינטערעסן

שוין אין דער נאָנטסטער צייט וועט אָנגעווענדעט ווערן מיט דער גאַנצער שטרענגקייט דאָס געזעץ פון יאָר 1844, וואָס זעט פאָר, אַז יעדער איינציקער, וואָס פאַרנעמט זיך מיט פאַרבן־מסחר, מוז באַלייגן אַן עקזאַמען און אַרויסבאַקומען אַ דיפּלאָם. מחמת דעם האָט דער עקזעקוטיוו פון צענטראַלן דעטאַליסטן און קליינהענדלער־פאַרבאַנד אָרגאַניזירט פאַר די ייִדישע פאַרבן־סוחרים פון וואַרשע און פּראָווינץ קורסן, אונטער דער לייטונג פון מאַגיסטער־כעמיע ה׳ י. פינקלער. ביזן היינטיקן טאָג האָבן שוין דורכגעמאַכט די קורסן און אַרויסבאַקומען דיפּלאָמען העכער 400 פאַרבן־סוחרים.

נעמענדיק אין אַכט דעם איצטיקן גינסטיקן מאָמענט צו באַלייגן עקזאַמענס, האָט דער קליינהענדלער־פאַרבאַנד באַשלאָסן צו עפענען זונטאָג דעם 19־טן יולי ה. י. 10 אַ זייגער פרי אַ דריטן פאַר־טאָגיקן צוגרייטונג־קורס פאַר ייִדישע פאַרבן־סוחרים פון דער פּראָווינץ.

יעדער, וואָס וויל זיך באַטייליקן אין דעם קורס, דאַרף וועגן דעם בריוולעך אָדער פערזענלעך, מיטטיילן דעם צענטראַלן דעטאַליסטן און קליינהענדלער־פאַרבאַנד (וואַרשע, לעשנע 40), אָנגעבנדיק זיין נאָמען, פאַמיליע־נאָמען און גענויעם אַדרעס.

פון ביאַלער לעבן

קהלה־וואַלן

די וואַל־קאָמיסיע פאַר די קהלה־וואַלן האָט זונטאָג בעת די קאָנסטיטויִרנדער זיצונג אויסגעוויילט אַלס איר פאַרזיצער דעם פרעזעס פון קהלה־ראַט חבר י. א. ראָזענבוים, אַלס וויצע־פאַרזיצנדער — ה׳ אַברהם סטריכער.

ווער האָט וואַל־רעכט צו דער קהלה?

די נייע וואַלן צו דער קהלה וועלן פאָרקומען אויפן יסוד פון דער ביז איצטיקער וואַל אָרדינאַציע. די וואַלן זענען אַלגעמיינע, גלייכע, געהיימע, דירעקטע און פּראָפּאָרציאָנעלע. אַקטיווע וואַל־רעכט האָבן נאָר מאַנסבילן, וואָס האָבן געענדיקט 25 יאָר און וווינען לכל הפּחות איין יאָר אין שטאָט.

דאָס וואַל־רעכט איז פאַרהאָנגען פאַר די וואָס האָבן אופּאַדלאָשטש, פאַרלוירן דאָס בירגער רעכט אָדער גענייסן פון עפנטלעכע פילאַנטראָפּיע. רבנים, גמינע־באַאַמטע וואָס זענען אויף פּאָסטנס ביי דער גמינע. אויב אַזעלכע וועלן קאַנדידירן, דאַרפן זיי דריי טעג פאַר די וואַלן מעלדן, אַז זיי פאַרלאָזן די פּאָסטנס.

צעביסן דורך אַ הינט

שלמה ראָטענבערג, פירנדיק אַ וועגעלע אויפן סיימיק־הויף, איז צעביסן געוואָרן אין אַ פינגער דורך אַ הינט פון אַ דאָרטיקן באַאַמטן. דער באַאַמטער האָט דעם געליטענען געגעבן 10 זל. אַלס אַנטשיידיגונג און היילט אים אויף זיין רעכנונג.

געשאָסן אין אויג

בשעת׳ן שפּילן זיך מיט אַ פלאָווער האָט אַ ייִנגל דעם צווייטן צוליב אומפאָרזיכטיקייט געשאָסן מיט אַ שרויט אין אויג, דעם געטראָפענעם האָט דעם „שיטערס" פאַטער אָפּגעפירט אין שפּיטאָל אויף זיין רעכנונג.

פאַרהיט אייך פאַר קראַנקהייטן

די וואָך זענען פאָרגעקומען אייניקע פאַלן פון קראַנק־ווערן צוליבן טרונקען קאַלט וואַסער נאָך אָנעסן זיך מיט אוגערקעס.

האָט געקענט איינפאַלן צו שטעלן זיך די פראַגע: צו עקזיסטירט בכלל אַזאַ מין חברה וואָס רופט זיך קרן־היסוד און צו איז עס נישט אַמאָל אַזאַ מין חברה שאַנטאַזשיסטן אויסצופּרעסן מיט גוטע רייד פון די נאַאיווע געלד? נאָר דאָס וואָס סאיז נישט איינגעפאַלן די חכמים די דערפאַרענע איז גראָד איינגעפאַלן דווקא אַזעלכע וואָס כאָטש ביאַלע איז באַרימט מיט אירע חכמים זענען זיי דאָך נישט אין כּלל.

אין דער אמתן, ווען מען האָט אַזעלכע [illegible] קומען אויפן שכל, אַ קרן־היסוד וועגן [illegible] שרייבן, אַגיטירן און פּראָפּאַגאַנדירן אַלע ייִדישע צייטונגען און טייל מאָל שרייבן וועגן דעם אַלע צייטונגען אין אַלע שפּראַכן אין דער וועלט, איז גאָר אַ ספק אויב עס עקזיסטירט בכלל אַזעלכעס? און ווען למשל קען אויפן געדאַנק קומען, אַז פּראָפ. חיים וויצמאַן, נחום סאָקאָלאָוו ז"ל, פּראָפ. שאָר, ליב יפה א. אַ. פּראָמינענטע פּערזענלעכקייטן, זענען אָנפירער פון אַ חברה שאַנטאַזשיסטן, וועלכע פּרעסן אויס געלד ביי נאַאיווע מענטשן פאַר אַ „כלומרשטן" קרן־היסוד. ווער האָט זיך געקענט פאָרשטעלן, אַז מנחם מענדל אוסישקין דער תּלמיד־חכם און אמת׳ר דיפּלאָמירטער (נישט קיין ראַדיאָ...) באַרג אינזשעניר, זאָל שטיין אין דער שפּיץ פון אַזאַ חברה אינטערנאַציאָנאַלע שאַנטאַזשיסטן, וועלכע טוען אָפּ זייערע מעשים, נעמען פּשוט געלד און וועקסלען ביי ייִדן און אַפילו להבדיל ביי נישט ייִדן פאַרן כלומרשטן קרן־היסוד אין מיטן העלן טאָג אין די אויגן פון אַלע רעגירונגען (אויסער רוסלאַנד און דייטשלאַנד) אין דער וועלט.

איך זאָג דיר ידידי, אַז איך שעם זיך פּשוט, איך אַ צייטונגס־מיטאַרבעטער זאָל אַזוי נאַאיוו זיין און אויך זיין איינער פון די קרבנות פון דעם „כלומרשטן" קרן־היסוד. איך וועל דיר זאָגן דעם אמת, איך הויב שוין אָן צווייפלען, צו זענען אַמאָל די אַנדערע קרנות ווי: קרן תּל־חי, קרן־הישוב נישט אַמאָל אויך עפּעס אַ פיקציע, וועלכע עפּעס אַ חברה שאַנטאַזשיסטן האָבן אויסגעטראַכט, כאָטש אַז איך האָב מיר נאָכגעפרעגט האָבן מיר אַפילו דרדקי קינדער געזאָגט, אַז דער קרן־היסוד איז נישט קיין כלומרשטער, נאָר גיי פאַרלאָז זיך אויף דרדקי קינדער, דאַן ווען אַ דערוואַקסענער אינזשעניר און אַ ליטווישער חתן־בחור ווייסן נישט פון דעם, און מוזן זיך ערשט ווענדן וועגן דעם אין סטאַראָסטווע און רופן עס טאַקע אָן מכלומרשטן קרן־היסוד. מסתמא האָט זייער אָנקלאַגע אויב נישט קיין קרן אָבער אַ יסוד זיכער.

געוויס האָט דער אינזשעניר אָנגעפרעגט פריהער ביי דער רעליגיע־רבצין און אַז אַ ליטוואַק זאָל זיך נישט באַקלאָגן גלויבט זיך מיר אויך נישט. און אַז אָט די צוויי האָבן זיך געווענדעט צו דער מאַכט מיט אַ בריוועלע וועגן מכלומרשטן קרן־היסוד און שאַנטאַזש, ווייסן זיי וואָס זיי טוען.

כאָטש סשטייט: אין מביאין ראי׳... האָב איך שיעור שיעור אַליין אויך געוואָלט אָנשרייבן אַזאַ פּאַפּירל, נאָר כהאָב באַרעכנט, אַז דאָס קאָן אַ מאָל הייסן מסירה און נאָכדעם וועט מען מיר אָנרופן מסור אין אפשר נאָך מיט אַ צוגאָב נאַרישער, און דאָס איז נישט אַזאַ כּבוד. דעריבער האָב איך באַשלאָסן וואַרטן אויף דער תּשובה וואָס זיי וועלן באַקומען פון דער מאַכט, כּפי אָבער, כווייס נישט ווי לאַנג סוועט דויערן ביז די תּשובה וועט אָנקומען. פרעג איך ביי דיר אַן עצה. איך האַלט, אַז די ביזט קליגער פון זיי, טאָמער קומען אינצווישן אַריין צו מיר אַזעלכע „שאַנטאַזשיסטן" וועגן קרן־היסוד, וואָס האָב איך מיט זיי צו טון? צו זאָל איך דערלאַנגען באַלד אחת ואחת, אחת ושתים, אָדער מודיע זיין וועגן דעם אין סטאַראָסטווע, און אפשר גאָר אַלס נאַציאָנאַלער ייד אונטערשרייבן אַ דעקלעראַציע און צייכנען אַ סומע אויף דעם כלומרשטן קרן־היסוד.

לתשובתך אחכּה

ידידך **אורח.**

פאַרלאָזט דאָס דאָרף

דער איינציקער יידישער איינוווינער אין דאָרף האָשטשאַ גרייט זיך צו פאַרלאָזן זיין לאַנגיאָריק וווינאָרט צוליב דער אומזיכערקייט, אומהיימלעכקייט און איינזאַמקייט אַלס איינציקער ייד אין דאָרף.

באַוואָרפן מיט שטיינער

מיר מאַכן אויפמערקזאַם דער זיכערהייטס־מאַכט, אַז די רו און אָרדנונג אויף דעם טייך קשנאַ לאָזט איבער אַ סך צו ווינטשן. לעצטנס זענען געשען פאַלן, ווען בעתן שפּאַצירן מיט לאָדקעס אויפן טייך זענען די שפּאַצירנדע באַוואָרפן געוואָרן מיט שטיינער און זענען דורך אומפאַראַנטוואָרטלעכע „יונגען" באַדראָט געוואָרן איבערגעקערט צו ווערן אין וואַסער.

פאַרסמט

אין דאָרף סלאַוואַצינעק האָט אַרויסגערופן אויפמערקזאַמקייט דער פּלוצלינגדיקער טויט פון אַ גאַספּאַדאַזש. לויט דער פאַראָרדנונג פון אויספאָרשונגס־אַמט האָט דער באַפולמעכטיקטער דאָקטאָר אַדורכגעפירט אַ סעקציע פונם געשטאָרבענעם אין דער קעגנוואַרט פון ריכטער פשיעמסקי, וועלכע האָט פעסטגעשטעלט, אַז אינם קערפּער פונם געשטאָרבענעם געפונט זיך סם.

דער היגער טייך קזשנאַ ווערט רעגולירט

שוין פון אייניקע וואָכן קומען פאָר די רעגולאַציע־אַרבעטן איבערן טייך קשנאַ. דאָס רעגולירן דעם טייך האָט זיך אָנגעפאַנגען ביי פאָראָשוק אין דער ריכטונג קיין ביאַלע.

די רעגולאַציע באַשטעט אינם פאַרשטאַרקערן און אינם נאָרמאַליזירן דעם לויף פון וואַסער. דאָס ווערט דערגרייכט דורכן אויסגלייכן דעם דנאָ פון טייך און דורך פאַרטיפן אים ביז 2 מעטער אין די ערטער, וווּ ער פאַרמאָגט נישט די דאָזיקע טיפקייט, און פאַרברייטערן אויף 22 מעטער. גלייכצייטיק ווערן די קרומע אָפשניטן פון דער קאַריטע פאַרשיט און געגראָבן נייע — גלייכע. אַזוי אַרום ווערט די לענג פונם טייך קירצער.

דער טייך־אָרעם, וואָס ציט זיך פון אונטערן סיימיק דורך דער לאָנקע און דורך דער „קליינער בריק" צום הויפּט־לויף פון טייך, וועט ווערן גענצלעך פאַרשאָטן און סקאַסירט. דער אָפּשניט פון פּאָדזשוק ביז דער גרויסער בריק וועט לויפן אין איין גלייכער ליניע, דורכשניידנדיק די גרויסע לאָנקע קעגנאיבער דער גרויסער בריק.

נאָכן פאַרענדיקן די טייך־ליניע פאָראָשוק — ביאַלע, וועט זיך אָנהייבן די אַרבעטן ביי דער ליניע פאָראָשוק — מעזריטש, כדי צו פאַראייניקן דעם היגן טייך מיטן מעזריטשער.

די אויבנדערמאָנטע אָפּעראַציעס וועלן פאַרשטאַרקערן און פאַרשנעלערן דעם לויף פון וואַסער, כאַראַקטעריזירנדיק אַזוי אַרום דעם טראַנספּאָרט איבער, טייך.

גנבות

די לעצטע וואָך איז געווען רייך אין... גנבות. סאיז באַגנבעט געוואָרן:

קאָוועצקי יוזעף 36.70 זל. שטייענדיק ביי אַ פענסטערל אין היגן שטייער־אַמט איינצאָלנדיק שטייערן.

הערשל קאָהן אַ זייגערל אין ווערט פון הונדערט זל.

וויקטאָר קריוואָנעץ פון סלאַוואַצינעק אַ ראָווער, וועלכן ער האָט געלאָזט שטיין ביים רעפּאַראַציע־וואַרשטאַט אויף יאַנאָווער גאַס № 3.

פראַקאָפּיוק עסטואַכי צען מעטער לייוונט.

פרידמאַן רפאל אַ פּאָר שיך.

וועגן די אַלע פאַרפאַלן פירט די פּאָליציי אַן אויספאָרשונג.

אַ ליצעאום אין ביאַלע?

די העכערע שול־מאַכט האָט אָפּהענגיק געמאַכט דאָס עפענען אין ביאַלע אַ ליצעאום פון פאַרברייטערן דורך דער שטאָט אַ געהעריקן דערצו בנין. אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז פאָרגעקומען אַ פאַרזאַמלונג פון די פאַראינטערעסירטע קרייזן ווי: שול־מאַכט, אַדמיניסטראַציע, שטאָט־פאַרוואַלטונג, קולטור־טוער, עלטערן פון גימנאַזיע־שילער, וועלכע זענען פאַראינטערעסירט אין דעם אויפקום פון אַ ליצעאום.

סאיז געגרינדעט געוואָרן אַ „געזעלשאַפטלעכער ליצעאום־קאָמיטעט אין ביאַלע". דער קאָמיטעט וועט האָבן די אויפגאַבע צו שאַפן די געהעריקע מיטלען פאַרן בוי פון אַ ליצעאום־בנין. די מינדסטע באַשטייערונג איז 25 זל. בראש פון קאָמיטעט שטען: דער געוו. מיניסטעריאַל־דירעקטאָר רעיענט ה' ווייסבראָד און דער דירעקטאָר פון גימנאַזיום ה' דאַמראָש.

ווי מען זעט ווייסט די פּוילישע אינטעליגענץ בעסער צו זאָרגן וועגן איר יינגן דור ווי מיר. האָבנדיק אַלץ שאַפן זיי נאָך און נאָך. מיר באַגנוגנען זיך דאָס אַ לערערין פון פּאָלניסטיק אונטעריכטעט אונזערע קינדער—יידישע רעליגיע.

די אובעזפּיעטשאַלנע מאַנט

נעכטן האָט דאָ געוויילט אַ קאָנטראָלער פון דער בריסקער „אובעזפּיעטשאַלניע", וועלכער האָט געמאַכט פּראָטאָקאָלן די אַלע סוחרים, וועלכע פירן האַנדלס־ביכער און האָבן נישט די בוכהאַלטאָרן פאַרזיכערט אין דער „אובעזפּיעטשאַלניע".

די פאַראינטערעסירטע וועלן זיכער דעלעגירן עמיצן קיין בריסק וועגן אויפקלערונגען און וועגן אַנולירן די פּראָטאָקאָלן.

דונער־קאַטאַסטראָפעס

בעת די לעצטע דונערן און בליצן זענען געווען עטלעכע פאַרפאַלן צום גליק אָן מענטשלעכע קרבנות. אויף בריסקער 27 איז אַריין אַ דונער אין קינאָ „שוויאַטאָוויד" צעשעדיגנדיק די אַפּאַראַטור. אויף די לוסקעס האָט אַ דונער אָפּגעהאַקט אַ האַלבן דעמב. אויף דער גייער גאַס האָט אַ דונער דערהרגעט אַ הונט.

ציגיינער צוגערויבט אַ קינד

פאָריקע וואָך האָבן ציגיינער, וואָס זענען אַדורכגעפאָרן דורך דער סידאָרקער גאַס אויף דער וואָלע, צוגעכאַפּט אַ קריסטלעך קינד, וואָס האָט זיך ביים וועג געשפּילט מיט נאָך קינדער דאָס 6־יאָריקע יינגעלע, מיטן נאָמען זאַמיק, איז דאָס יינגסטע און געראָטנסטע קינד פון דער אַלמנה מיכאַלינאַ אויגוסטינאָוויטש. די פּאָליציי זוכט די כאַפּערס.

די פאַרצווייפלטע מוטער האָט אַראָפּגעבראַכט איר שוואָגער, אַ פּאָליציי־באַאַמטן, וועלכער העלפט מיט ביים זוכן דאָס קינד. ביז איצט איז די אַקציע פון דער פּאָליציי געבליבן אָן שום רעזולטאַט.

געריכטס־פאַרהאַנדלונגען וועלן זיך אָנהייבן פון 8 פרי

דער יוסטיץ־מיניסטער האָט אַרויסגעשיקט צו אַלע געריכטן און פּראָקוראַטור־אַמטן אַ צירקולאַר וועגן די אַמטירונגס־שעה'ן. אין דאָזיקן צירקולאַר ווערט אויפמערקזאַם געמאַכט די ריכטער און פּראָקוראַטאָרן, אַז זיי דאַרפן שטרענג אָפּהיטן די אַמטירונגס־שעה'ן און אָנהייבן אַמטירן פון 8 אַ זייגער פרי, אויך די געריכטס פאַרהאַנדלונגען דאַרפן זיך אָנהייבן אין דער זעלבער שעה.

ווי באַוווּסט, האָבן זיך ביז איצט די פאַרהאַנדלונגען אין די שטאָטישע געריכטן אָנגעהויבן ערשט אַ זייגער 9 אָדער 10 פרי און אין די העכערע אינסטאַנצן נאָך שפּעטער.

פערזענלעכעס

דער היגער בירגערמייסטער, אינזש. ה' וואָלאָווסקי, איז אָפּגעפאָרן אויף אַ פינף־וואָכיקן אורלויב.

ספּאָרטרעט אים דער וויצע־בירגערמייסטער ה' אַבראַמאָוויטש.

פון געריכטס־זאַל

געוו. ב.ב.־סעקרעטאַר איז ביאַלע באַקומען אַ חודש אַרעסט

היינטיקן דינסטאָג האָט דאָס היגע קרייז־געריכט באַטראַכט אַן אָנקלאָגע קעגן געוו. ב.ב.־סעקרעטאַר ה' ראָמאַנאָווסקי, וועמען ה' קאָזיאָל באַשולדיקט, אַז יענער האָט בעת די לעצטע סיים־וואַלן זיך באַמיט אָרונטערצורייסן זיין נאָמען, באַשמירנדיק אים אין אַ ספּעציעל קאָלפּאָרטירטן פלוגבלעטל מיט רכילות'ן. ער האָט וועגן קאָזיאָלן, וועלכער איז אַ סאָציאַליסט דערציילט, אַז ער האָט זיך פאַרקויפט צו דער סאַנאַציע, וועלכע האָט אים פאַר זיין פאַראַט פלומרשט צוגעזאָגט דעם וויצע־בירגערמייסטער־אַמט אין ביאַליסטאָק. די אַלע ליגנס זוי אויף דאָס, אַז טאַקע ה' ראָמאַנאָווסקי האָט דאָס פלוגבלעטל אַרויסגעגעבן איז באַוויזן געוואָרן אין געריכט, וועלכעס אָנערקענט ה' קאָזיאָלס אָנקלאָגע און פאַרמשפט דעם ה' ראָמאַנאָווסקי אויף 1 מאָנאַט תפיסה און זיין מיטהעלפער ה' אַנדזייטשוק אויף 2 וואָכן, מיטן אָפּלייגן דעם לעצטן די שטראָף אויף 2 יאָר, ווי אויך צו פאַרעפנטלעכן דעם אורטייל אין די צייטשריפטן „טידזיען ראָבאָטניקאָ" און „זיעלאָני שטאַנדאַר".

פאַר אומגעזעצלעכן געניסן פון דער אובעזפּיעטשאַלניע

וואַצלאַוו יאַניצקי, געוו. דירעקטאָר פון דער קראַנקן־קאַסע אין מעזריטש, איז אָנגעקלאָגט געוואָרן אין געריכט פאַר אומגעזעצלעכן געניסן שטיצע מצד דער דאָזיקער אינסטיטוציע. ער האָט נעמלעך געניסן צו זיך אויפגעהאַלטן אַ מומע פון זיין פרוי און אַלס דירעקטאָר געגומען זיך פאַר איר שטיצע. לויט די ביז לעצטנס פאַרפליכטנדע געזעצן האָבן נישט געקאָנט געניסן שטיצע פון דער קראַנקן־קאַסע משפחה־מיטגלידער פון דער פרוי, אויב נאָר דער מאַן אַליין איז געווען רעגיסטרירט אַלס באַשעפטיקטער.

דעם דינסטאָג איז אין היגן קרייז־געריכט פאָרגעקומען דער פּראָצעס קעגן אָנגעקלאָגטן, וועלכן ס'האָט פאַרטייטיקט דער היגער אַדוואָקאַט וויסאָללאָווסקי. אין אַלגעמיינער רייד האָט ער זער קלאָר און זאַכלעך פאַרטייטיקט זיין קליענט. דאָס געריכט פאַרמשפּט דעם אָנגעקלאָגטן אויף 3 מאָנאַטן אַרעסט. אַדוו. וויסאָללאָווסקי טראָגט אַריין אַן אַפּעלאַציע, שטיצנדיק זיך אויפן נייעם געזעץ פון דער „אובעזפּיעטשאַלניע", לויט וועלכן סאיז היינט יאָ דערלויבט צו געניסן שטיצע דער פאַמיליע פון דער פרוי, און אויפן אַלגעמיינעם יורידישן פּרינציפּ, לויט וועלכן אין שטראָף־פּראָצעסן מוז דאָס געריכט אין מאָמענט פונם אַרויסגעבן דעם אורטייל רעכנען זיך מיטן נייעם, גינסטיקן פאַרן אָנגעקלאָגטן געזעץ.

אַכטונג טשעקן־אינהאַבער

די אַלע, וועלכע האָבן טשעקן צאָלבאַר אין אויסלאַנד (אויסלענדישע וואַלוטע), קאָנען אַריינגעבן זייערע טשעקן אויף אינקאַסע אין פּאָעלן־באַנק. וועלכע דערלידיקט שנעל און פּינקטלעך.

אונזערע קאָרעספּאָנדענטן שרייבן אונז:

לאָמאַז.

לאָמאַז אין די 2 שטרייק־שעה'ן

נישט קוקנדיק אויף דעם וואָס די יידישע באַפעלקערונג באַטרעפט נאָנט פון 50 פּראָצענט (פון דער אַלג. באַפ.), האָבן דאָך לאָמאַזער יידן אויפן גאַנצן שטעטל נישט געפונען פאַר נויטיק צו שליסן מער ווי ...4 געשעפטן, אין די עפּאָנען פון די ה"ה: ד. פעדערהאָר, י. פאָלאָסעצקי, מ. שקלאָרוש און מ. רייז. ספּאַרשטייט זיך, אַז אַ דאַנק דעם איינפלוס פון אומגעלומפּערטע פּחדנים, וועלכע ס׳זיינען צו הילף געקומען צוויי „זיילן" פון דער לאָמאַזער אַגודה: צבי ליבער און משה'לע ב—ן.

סאיז טויב מיין שטעטלע, סהאָבן די לאָמאַזער יידן נישט געהערט וועגן פּשיטיק א. אָ. וו. סהאָט ווייזט אויס צו זייערע אויערן נישט דערגרייכט דער רוף פון אונזערע חשובע פאַרלאַמענטאַריער. צו פילט זיך נאָך ווייניק דער קאָשמאַר פון דער אַנטיסעמיטישער כוואַליע איבער אונזערע קעפּ? ניין! לאָמאַז ווייסט נישט פון קיין סאָלידאַריטעט!

אינם היגן טייך זשעלאַוואַ איז שבת דערטרונקען געוואָרן ביים באָדן זיך דער 30־יאָריקער אינזשיניער־געאָדעט ה' מיעטשיסלאַוו קובאַצקי, וועלכער אַרבעט דאָ קוים דריי טעג. דעם טויטן קערפּער פון דערטרונקענעם איז נאָך 2 שעה שווערער אַרב. געלינגען אַרויסצוציען מיט דער הילף פון אַ נעץ. סאיז באַמערקונגס־ווערט, דאָס הנם צוזאַמען מיטן דערטרונקענעם האָט זיך אויך געבאָדן דער היגער פעלדשער ה' ח. (אַ קריסט), דאָך האָט ער קיין שום רעטונג בעתן טרינקען זיך נישט דערטיילט, ווען דער טרונקענדער האָט וועגן דעם געבעטן.

משה שקלאָרוש.

פּישטשאַץ־פּאָדל.

אין צוזאַמענהאַנג מיט די יאָרצייטן פון ד"ר ט. הערצל און ח.נ. ביאַליק ז"ל (כ' כ"א תמוז) איז שבת אין בית־המדרש פאָרגעקומען אַ גראַנדיעזע אזכרה־פייערונג, איינגעאָרדנט דורך אַלע ציונ. גרופּירונגען.

ראַבינער יצחק פּערדמאַן שילדערט פאַרן גרויסן עולם די ליכטיקע פּערזענלעכקייטן: ד"ר ט. הערצל און חיים נחמן ביאַליק. סהאָבן נאָך גערעדט י. נוטערמאַן און ישראל קערפּל. די גרויסע שוכני עפר איז געמאַכט געוואָרן אַן אזכרה.

אין שליחות פון קרן־היסוד ווערט דאָ דערוואַרט דער באַקאַנטער ציונ. עסקן ש. גאָטעסדינער.

F.

דער „אַנטלאָפענער פון יאַוואַ אין „אַלבאַ"

„אַלבאַ" דעמאָנסטרירט אַ פּרעכטיקן פילם. דער פילם האָט אַ סך עמאָציאָנעלע מאָמענטן, וועלכע זענען גלייכצייטיק זייער רירנדע.

אין פילם איז דאָ אַ סך עקזאָטיק, אַוואַנטורעס. געפאַרן און בראַוווּרעס, וועלכע מאַכן אים אינטערעסאַנט.

וואָרנונג!

ה' שמאי האַנדעלמאַן! איר ווערט געוואָרנט, דאָס אויב אין פאַרלויף פון דריי טעג וועט איר זיך נישט „אויסרעכענען" און אָפּגעבן די איינקאַסירטע געלטער פון „ביאַלער־וואָכנבלאַט", וועט לגבי אייך אָנגעווענדעט ווערן די ווייטגייענדסטע קאָנסעקווענצן.

מיר וואָרנען אייך!

אַדמיניסטראַציע

„ביאַלער־וואָכנבלאַט".

Redaktor-wydawca: Chaim D. Miodek. Druk. „Express", Biała-Podlaska, Piłsudskiego 6.